

RSG **Wolfsbos**

WIJ
ZIEN
JOU!

Programma van toetsing

2022

www.wolfsbos.nl

HAVO

Leerjaar 3

2022-2023

Programma van Toetsing Onderbouw

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave.....	3
2	Inleiding.....	4
3	Uitleg PTO.....	5
3.1	Algemeen.....	5
3.2	Regels rondom inhaalmomenten.....	5
4	Overgangsnormen HAVO 3.....	5
4.1	Algemeen.....	5
4.2	De bevordering van Havo 3 naar Havo 4.....	6
4.3	Overgangsregeling voor bevordering van HAVO-3 naar MAVO-4.....	7
5	Programma van toetsen.....	8
5.1	Nederlands (Ne).....	8
5.2	Engels (En).....	9
5.3	Wiskunde (Wi).....	10
5.4	Duits (Du).....	11
5.5	Frans (Fa).....	12
5.6	Natuurkunde (Na).....	13
5.7	Geschiedenis (Gs).....	14
5.8	Aardrijkskunde (Ak).....	15
5.9	Beeldende Vorming (Bv).....	16
5.10	Lichamelijke Oefening (Lo).....	17
5.11	Biologie (Bi).....	18
5.12	Economie (Ec).....	19
5.13	Scheikunde (Sk).....	20

2 Inleiding

Beste leerling, geachte ouder(s)/verzorger(s),

Voor je/u ligt het PTO (Programma Toetsing Onderbouw) 2022-2023.
In dit PTO staan de toetsen, opdrachten enzovoort die de leerlingen dit jaar gaat maken.

Voor de leerlingen: het lijkt veel maar je hoeft natuurlijk niet alles tegelijk te doen. Je hebt er een heel schooljaar voor. De bedoeling van een PTO is dat jij maar ook je ouder(s) of verzorger(s) weten wat je op het gebied van toetsing dit schooljaar te wachten staat. Jij en je ouder(s) of verzorger(s) kunnen zo dus altijd zien welke toetsen, opdrachten, werkstukken enz. je in het leerjaar moet doen. Je kunt op deze manier zien wat er nog komen gaat en daardoor beter plannen.

In dit boekje staan de regels die op onze school aan toetsing verbonden zijn. Bovendien staan per vak alle toetsen netjes opgesomd met daarbij de weging (hoe zwaar telt de toets mee). Ook is de toetsvorm terug te vinden. Zo zijn er bijvoorbeeld theorietoetsen en vaardigheidstoetsen.

Kortom: het is handig om dit PTO goed te bewaren!

Mocht jij of u nog vragen hebben, dan kan je/kunt u natuurlijk altijd terecht bij de mentor, de docent of de teamleider.

Wij hopen dat het een goed en prettig jaar wordt.

Veel succes!

Mevrouw M. van der Zee
Teamleider havo/vwo bovenbouw

3 Uitleg PTO

3.1 Algemeen

Het Programma Toetsing Onderbouw (PTO) is een schematisch overzicht van alle toetsen die bij elk vak gegeven worden om tot een afgewogen, valide rapportcijfer te komen. Het PTO waarborgt dat alle door de overheid aan een bepaalde leerweg gestelde criteria op een evenwichtige manier worden getoetst.

Er zijn veel verschillende manieren om het geleerde te toetsen. In het PTO wordt het “type toets” aangegeven. Als wij in dit document het woord ‘toets’ of ‘toetsen’ gebruiken, is dit steeds het algemene verzamelwoord voor de vele vormen van toetsing die wij gebruiken.

Een toets heeft een bepaalde gewing. Deze gewing geeft aan hoe zwaar de toets meetelt in het totale gemiddelde van alle toetsen.

Het PTO wordt steeds voor één jaar vastgesteld, op uiterlijk 1 oktober van het lopende schooljaar.

3.2 Regels rondom inhaalmomenten

Om bevorderd te kunnen worden naar een volgend leerjaar dient een leerling het volledige PTO te hebben afgerond . Als een leerling een toets gemist heeft zal hij deze zo snel mogelijk moeten inhalen op het eerst volgende inhaalmoment. Deze inhaalmomenten worden in principe buiten de reguliere lessen om georganiseerd op de inhaalmiddag.

De leerling is zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van het aantal gemiste toetsen en het inhalen hiervan. De leerling maakt hiervoor individuele, duidelijke afspraken met de docent.

4 Overgangsnormen HAVO 3

4.1 Algemeen

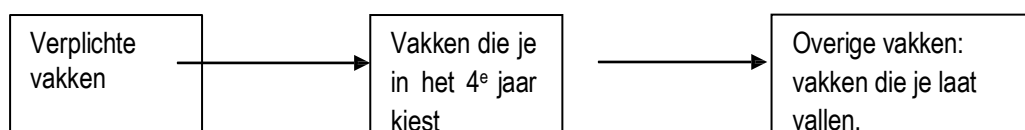
Voldoet een leerling niet aan de norm van de bevorderingstabel dan beslist de docentenvergadering: “bevorderd” of “niet bevorderd”.

- In het geval dat de leerling niet wordt bevorderd, beslist de docentenvergadering vervolgens of de leerling mag doubleren of dat de leerling moet afstromen naar een ander niveau. Die beslissing is bindend. Dit gebeurt bij meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de teamleider. De teamleider heeft het recht om in bijzondere gevallen een leerling voor te dragen als bespreekgeval in de docentenvergadering.
- Indien er sprake is van nieuwe, tot dan toe, onbekende feiten, naar inzicht van de teamleider, mogen de ouders een revisievergadering aanvragen.

- In gevallen waarin de norm zou leiden tot onrechtvaardigheid volgens de directeur onderwijs beslist de directeur onderwijs.
- In geval van bezwaar door de ouders kunnen de ouders dit bij de commissie van bezwaar indienen.

4.2 De bevordering van Havo 3 naar Havo 4

De vakken die meetellen voor de overgang van de 3e klas naar de 4e klas zijn onderverdeeld in drie categorieën. Er wordt bij deze overgangsnormen gewerkt met afgeronde hele eindcijfers.

Bij de bevordering wordt met drie soorten vakken gewerkt:

- De verplichte vakken: Nederlands, Engels, Wiskunde (indien het profiel Cultuur en Maatschappij wordt gekozen op de HAVO is Wiskunde geen verplicht vak meer).
- De keuzevakken: de vakken die gekozen worden in het vierde leerjaar.
- De overige vakken: de vakken die een leerling in de derde klas heeft, maar niet in de vierde klas kiest.

Kiest men Kunst als vak in de 4e klas, dan is Beeldende Vorming in de 3e klas een vak dat valt onder de keuzevakken.

Lichamelijke Opvoeding geeft een O, V, G of een U. Een O telt als een 5, een V, G en U tellen als een 6 in de overgangsnormering. LO valt onder de keuzevakken.

Een leerling is **bevorderd** bij maximaal drie tekortpunten, waarbij het gemiddelde van alle vakken een 6,0 of hoger is en er maximaal twee tekortpunten in het gekozen pakket zitten, met dien verstande dat er in de verplichte vakken ten hoogste 1 afgeronde 5 zit.

Zonder meer **afgewezen** is de leerling, indien een leerling meer dan drie onvoldoenden heeft en/of voor een vak lager dan een 3,50 scoort en niet binnen de bespreekzone valt.

Een leerling valt binnen de **bespreekzone** bij maximaal 4 tekortpunten waarbij geldt:

- het gemiddelde van alle vakken is gelijk aan 5,5 of ligt tussen 5,5 en 6,0 **en**
- binnen het gekozen pakket zitten ten hoogste 2 tekortpunten waarbij in de verplichte vakken ten hoogste één onvoldoende zit waarvoor geldt minimaal een 4,0 en maximaal een 4,4.

- of elke andere situatie waarbij de leerling niet zonder meer wordt afgewezen of bevorderd.

Indien door een wijziging van het gekozen pakket een leerling alsnog bevorderd kan worden, dan is een pakketwijziging mogelijk en besluit de docentenvergadering tot een gerichte bevordering.

4.3 Overgangsregeling voor bevordering van HAVO 3 naar MAVO 4

Een leerling die niet kan worden bevorderd van Havo 3 naar Havo 4 kan van Havo 3 naar MAVO 4 worden bevorderd onder de volgende voorwaarden:

- De toelatingscommissie, bestaande uit de teamleiders van MAVO en HAVO en de decanen van MAVO en Havo, dient een positief advies te geven. In het geval van het staken van de stemmen beslist de teamleider MAVO.
- Aanmelding uiterlijk voor 15 mei.
- Vakken lager dan een 5.0 worden niet gekozen in het MAVO-pakket.

5 Programma van toetsen

5.1 Nederlands (Ne)

Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Wegin g	Opmerkingen
september/ oktober	Leesvaardigheid : tekst met vragen (tekststructuren en functiewoorden)	PW1	PW	3	Leerstof Lezen H1, H2 en H6
november	SO werkwoordspelling	SO1	SO	2	
december	Toets hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2	PW2	PW	3	Leerstof hoofdstuk 1 en 2 (woordenschat, kijk op taal, taal, spelling, formuleren)
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Wegin g	Opmerkingen
januari	Creatief schrijven	SO2	SO	2	
	Boekverslag	WS1	WS	2	Verslag van een zelfgekozen boek (www.lezenvoordelijst.nl)
januari- maart	Spreekbeurt	MO1	MO	2	
februari	Toets Grammatica Zinsdelen en Samengestelde Zinnen	PW3	PW	3	Leerstof Grammatica Zinsdelen en Samengestelde Zinnen in alle hoofdstukken NN
april	Toets hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4	PW4	PW	3	Leerstof hoofdstuk 3 en 4 (Grammatica Zinsdelen niet)
mei	Toets Grammatica Woordsoorten	PW5	PW	3	Leerstof Woordsoorten in alle hoofdstukken NN
	Boekverslag	WS2	WS	2	Verslag van een zelfgekozen boek (www.lezenvoordelijst.nl)
juni (toetswk.)	Toets Lezen hoofdstuk 3, 4 en 5	PW6	PW	4	Eindtoets Lezen over theorie Lezen H3, H4 en H5
2022/2023	SO overig	SO3	SO	2	Vrije opdracht docent
2022/2023	SO overig	SO3	SO	2	Vrije opdracht docent
2022/2023	SO overig	SO5	SO	2	Vrije opdracht docent
2022/2023	SO overig	SO6	SO	2	Vrije opdracht docent
Toelichting Codes			Opmerking		
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht			Leerlingen worden bij iedere schriftelijke toets Nederlands beoordeeld op het onderdeel spellen en formuleren		

5.2 Engels (En)

Methode		Think 3			
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
Hele Schooljaar	SO'S unit 1, 3, 5	SO1 SO2 SO3	SO	1	Think level 3
September	Welcome Unit & Irregular verbs	WUIR	TT	1	Think level 3
November	Unit 1 & 2	U1&2	TT	2	Think level 3
December	Leesboek 1	LB1	PO	2	The Fault in Our Stars
Januari	Reading 1	RT1	PO	2	Think level 3
Februari	Unit 3 & 4	U3&4	TT	2	Think level 3
Maart	Listening	LT1	PO	2	Think level 3 / Woots
April	Unit 5 & 6	U5&6	TT	3	Think level 3
Mei	Leesboek 2	LB2	PO	2	The Hunger Games
Juni	Writing	WT1	SO	3	Think level 3
juni (toetsweek)					
Juni	Reading 2	RT2	PO	3	Think level 3 / Alquin Magazine
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					

5.3 Wiskunde (Wi)

Methode		Getal & Ruimte			
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
sept	H1: Lineaire problemen	PW1	PW	2	
okt	H2: Gelijkvormigheid en hellingen	PW2	PW	2	
nov	H3: Kwadratische problemen	PW3	PW	2	
dec	H4: Statistiek en procenten	PW4	PW	2	
jan	H5: Algebraïsche vaardigheden	PW5	PW	2	
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
feb	H6: Kwadratische vergelijkingen en ongelijkheden	PW6	PW	3	
april	H7: Goniometrie	PW7	PW	3	
mei	H8: Allerlei Verbanden	PW8	PW	3	
juni (toetsweek)					
juni	H9: Spreiding, tellen en kans	PW9	PW	3	
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					
Door tijdgebrek kan het voorkomen dat H8 in de toetsweek van juni wordt afgenomen en dat H9 komt te vervallen.					

5.4 Duits (Du)

Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	opmerkingen
Sept/Juni	Overige toetsen	OT1, OT2,	SO	1	Aantal naar eigen inzicht docent
Oktober	Kapitel 1 – GLS	TK1	Pw	2	
December	Kapitel 2 – GLS	TK2	Pw	2	
Februari	Kapitel 3 – GLS	TK3	Pw	2	
Feb./Maart	Leestoets 1	Leto1	Pw	2	
April	Kapitel 4 – GLS	TK4	Pw	2	
Mei	Luistertoets 1	Luto1	Pw	2	
Mei	Leestoets 2	Leto2	Pw	2	
Juni	Kapitel 5 – GLS	TK5	Pw	2	

Stofaanduiding:

G = Grammatik

L = Lernlisten

S = Sprachmittel

5.5 Frans (Fa)

Methode Grandes Lignes ed 6					
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Voca/grammatica* Chap. 1	SO1	SO	1	
	Kennistoets Chap. 1	KT1	PW	2	
	Voca/grammatica* Chap. 2	SO2	SO	1	
	Kennistoets Chap. 2	KT2	PW	2	
	Voca/grammatica* Chap. 3	SO3	SO	1	
	Kennistoets Chap. 3	KT3	PW	2	
	Vaardigheidstoets Chap. 1-3	VT1	VT	2	
	Praktische opdracht**	PO1	PO	1	
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Voca/grammatica* Chap. 5	SO5	SO	1	
	Kennistoets Chap. 5	KT5	PW	3	
	Voca/grammatica* Chap. 6	SO6	SO	1	
	Kennistoets Chap. 6	KT6	PW	3	
	Vaardigheidstoets Chap. 5+6	VT2	VT	2	
	Praktische opdracht**	PO2	PO	1	
juni (toetsweek)					
	Spreekvaardigheid	VT7	VT	2	taaldorp
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht VT = Vaardigheidstoets (Lezen/luisteren/schrijven/spreken)					
Opmerkingen					
*SO: Er kan gekozen worden voor het toetsen van alleen vocabulaire of grammatica, of een combinatie van beide **PO: facultatief; maximaal 2, verzamelcijfer.					

5.6 Natuurkunde (Na)

Methode		POLARIS			
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
sep/okt	H1 Geluid	VT1	PW	2	
okt/nov	Veerconstante	VT2	PO	1	practicum
nov/dec	H2 Kracht en beweging	VT3	PW	2	
jan	Warmtemeter	VT4	PO	1	practicum
jan/feb	H3 Energie	VT5	PW	2	
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
mrt/apr	Schakelingen	VT6	PO	1	practicum
mei	H4 Elektriciteit	VT7	PW	2	
juni (toetsweek)	H5.1 en 5.2 + Rekenkundige vaardigheden	VT8	PW	2	
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					
Gebaseerd op aantal les per week: 2 in eerste helft, 1 in tweede helft.					

5.7 Geschiedenis (Gs)

Methode		Feniks			
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
Sept – okt	Proefwerk Hoofdstuk 3 Eerste Wereldoorlog	PW1	50	2x	PW
Nov - dec	Hoofdstuk 6 PO Westerbork	PO1	--	2x	PO
Nov- dec	Proefwerk Hoofdstuk 6: Nationaalsocialisme en Tweede Wereldoorlog	PW2	50	2x	PW
Jan- mrt	Hoofdstuk 7 PO	PO2	--	1x	PO
Jan - mrt	Proefwerk Hoofdstuk 7 De wereld onder hoogspanning	PW3	50	2x	PW
juni (toetsweek)	Proefwerk Hoofdstuk 9 Nederland na 1945 Stapelvragen H 3, 6 & 7.	PW 4	50	2x	PW
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					

5.8 Aardrijkskunde (Ak)

Methode De Geo					
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
SO1	Par 1.2 en 1.2	SO1	SO	1	
PW1	H1	PW1	PW	2	
SO2	Par 2.1 en 2.2	SO2	SO	1	
PW2	H2	PW2	PW	2	
SO3	Par 3.1 en 3.2	SO3	SO	1	
PW3	H3	PW3	PW	2	
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
SO4	Par. 4.1 en 4.2	SO4	SO	1	
PW4	H4	PW4	PW	2	
SO5	Par. 7.1 en 7.2	SO5	SO	1	
PW5	H7	PW5	PW	2	
juni (toetsweek)					
PW	H8	PW6	PW	3	
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					

5.9 Beeldende Vorming (Bv)

Methode					
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Architectuur	PO 1 t/m 3	PO	2	Per blok zijn min. 2 en max. 5 PO's. De docent bepaalt dit. Dit kan per klas verschillen.
Periode 2	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Natuur	PO 1 t/m 4	PO	2	Thema's kunnen per periode onderling gewisseld worden
Periode 3	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Dans en toegepaste vormgeving en Kunstcarrousel	PO 1 t/m 2	PO	2	Portfolio kan in periode 3 en/of 4 gecontroleerd worden. Workshops en opdracht tijdens Kunstcarrousel
Periode 4	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
	Kubusvormen	PO 1 t/m 4	PO	2	Vrij en extra werk kan meetellen voor een cijfers mits alle andere opdrachten ingeleverd zijn
juni (toetsweek)					
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					

5.10 Lichamelijke Oefening (Lo)

Methode					
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
Spel	Doelspelen Netspelen Terugslagspelen	PO1	PO	1	O/V/G/U
Atletiek	Lopen Springen Werpen	PO2	PO	1	O/V/G/U
Turnen	Springen Zwaaien	PO3	PO	1	O/V/G/U
Bewegen op muziek		PO4	PO	1	O/V/G/U
Vakgebonden criteria	Inzet Zelfstandig werken Samenwerken Kleding	PO5	PO	1	O/V/G/U
juni (toetsweek)					
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					
De praktijkonderdelen en toetsen zijn verplicht. Het zijn handelingsdelen. Deze moeten worden afgesloten met een voldoende. Indien een onderdeel niet voldoende is afgesloten, dan dient dit alsnog afgesloten te worden. Uiteraard wordt er rekening gehouden met bijzondere omstandigheden, ziekte/blessures. In overleg met de docent wordt dan naar een oplossing gezocht. Een vervangende opdracht behoort tot de mogelijkheden..... Weersomstandigheden kunnen het programma beïnvloeden, evenals de beschikbaarheid van accommodaties					

5.11 Biologie (Bi)

	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
Okt	Bladerenopdracht	PO	PO	1	
Sept-okt	H13, Dieren en planten	H13	PW	2	
Okt-nov	H10, Je verandert	H10	PW	2	
Nov-dec	H11, Voortplanting	H11	PW	2	
Dec-jan	H12, Erfelijkheid en evolutie	H12	PW	3	
Jan-feb	H7, Eten	H7	PW	3	
Feb-apr	H8, Je lichaam werkt	H8	PW	3	
Apr-mei	H9, Gezondheid	H9	PW	3	
Mei-jul	H14, Duurzaam leven	H14	PW	3	

5.12 Economie (Ec)

Aantal weken	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
7	Hoofdstuk 1: schaarste en ruilen.	PW1	PW	2	Schriftelijke toets over de behandelde stof
7	Hoofdstuk 2 De markt van vraag en aanbod.	PW2	PW	2	Schriftelijke toets over de behandelde stof .
8	Hoofdstuk 3 Begin voor jezelf paragraaf 1 en 2. Hoofdstuk 4 De financiën in balans.	PW3	PW	2	Schriftelijke toets over de behandelde stof .
6	Hoofdstuk 5: de kosten van een bedrijf.	PW4	PW	2	Schriftelijke toets over de behandelde stof .
4	Mijn eigen bedrijf. Of verslag over een economisch onderwerp	PO1	PO	1	Verslag
4	Indexcijfers en koopkracht (H7 en H9)	PW5	PW	1	Schriftelijke toets over de behandelde stof

Boek: praktische economie 3 Havo leeropdrachtenboek.

5.13 Scheikunde (Sk)

Methode		Chemie Overal 7 ^e editie			
Periode 1	Stofaanduiding	Afkorting toets	Soort toets	Weging	Opmerkingen
Oktober	Hoofdstuk 1	PW-1	PW	2	
November	Hoofdstuk 2	PW-2	PW	2	
Januari	Hoofdstuk 3	PW-3	PW	2	
December	Elementen	SO-1	SO	1	
Maart	Reactievergelijkingen	SO-2	SO	2	
April	Hoofdstuk 4	PW-4	PW	3	
Mei	Koolstofnaamgeving	SO-3	SO	2	
juni (toetsweek)					
	Hoofdstuk 8	PW-5	PW	3	
Toelichting Codes					
PW = Proefwerk WS = Werkstuk SO = Schriftelijke Overhoring MO = Mondelinge Overhoring PO = Praktische Opdracht					
Opmerkingen					